Gemeente Haarlem

Raadsstuk

Onderwerp De Haarlemse transitievisie warmte (definitief)	
Nummer	2021/254262
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PG
Auteur	Woude, M. van der
Telefoonnummer	023-5113531
Email	mvdwoude@haarlem.nl
Kernboodschap	Aardgas draagt bij aan klimaatverandering. Daarom moeten we daar vanaf. En snel; het klimaatprobleem is urgent. Haarlem wil in 2040 aardgasvrij zijn. De gemeente zoekt samen met bedrijven, bewonersinitiatieven en partners naar de beste oplossingen om onze huizen en gebouwen zonder aardgas te verwarmen en betrekt bewoners bij deze keuzes. Iedereen kan nu al een stap zetten door energie te besparen en op te wekken. Zo zorgen we samen voor een leefbare stad nu en in de toekomst. Ook voor onze kinderen en kleinkinderen. De Haarlemse transitievisie warmte die nu voor u ligt, is ter inzage gelegd. Tijdens de inspraakperiode zijn er 48 reacties binnengekomen. Deze zijn allen beoordeeld en hebben geen grote wijzigingen opgeleverd. Opvallend was dat er een aantal steunbetuigingen en uitnodigingen tot samenwerking zijn binnengekomen, oa van: - Grootouders voor het klimaat - Wijkraad Ramplaankwartier - Wijkraad Planetenwijk - Wijkraad Meerwijk - Bewonersinitiatief De Groene Kroon - Wijkraad Bosch en Vaart - Polderwarmte Het aantal positieve inspraakreacties en de positieve reacties van de commissie beheer wijzen erop dat er recht is gedaan aan de ondertitel 'Samen op weg naar aardgasvrij' van de tvw. Om aardgasvrij te worden in 2040 moeten we niet afwachten en nu, samen met partners en bewoners, beginnen met opschaling en verlaging van kosten. Met de plannen van de tvw maken we 15% van Haarlem al aardgasvrij in 2030. Tot aan 2030 worden daarnaast nog 10.000 woningen aardgasvrij bijgebouwd, waardoor 25% van de gebouwen in Haarlem in 2030 aardgasvrij is. Daarmee is in 2030 aardgasvrij een standaardbeeld voor de Haarlemmer geworden.

Behandelvoorstel voor commissie	De commissie Beheer wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	• Versnelling van het duurzaamheidsprogramma: (2017/093567), commissie beheer 23 maart 2017 • Informatienota energiestrategie: (2018/876759), commissie beheer 14 feb 2019 • Duurzame warmte Haarlem, Bronnen: (2019/393567), commissie beheer 13 juni • Plan van Aanpak Transitie visie warmte (TVW): (2019/771699), college 29 oktober 2019 • Duurzame warmte Haarlem, Governance: (2019/691719) raad 21 november 2019 • Duurzame warmte Haarlem, Betaalbaarheid: (2019/953868) commissie beheer 13 februari 2020 • Voorbereiding Transitievisie Warmte, Haalbaarheidsonderzoek voor Meerwijk, Ramplaankwartier en woningen vanaf 1995: (2020/931632) commissie beheer 10 december 2020. • Compensatie voor uitvoeringslasten Klimaatakkoord voor gemeenten (Artikel 2 onderzoek): (2021/85395) commissie beheer 11 maart 2021 • Haarlemse Transitievisie Warmte (concept), commissie beheer 18 maart (2021/49560)
Besluit College d.d. 25 mei 2021	1. het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,

Besluit Raad d.d. 01 JUL 2021 (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. De reactie op de zienswijzen vast te stellen. 2. De Haarlemse transitievisie warmte vast te stellen. de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Op 16 februari is de Haarlemse transitievisie warmte (tvw) als concept door het college vrijgegeven voor inspraak. De concept tvw lag ter inzage van 3 maart t/m 14 april 2021. Er zijn 48 inspraakreacties binnengekomen waarvan een deel steunbetuigingen.

Op 18 maart is de tvw als concept besproken in de commissie beheer. Een aantal partijen heeft aangegeven zeer tevreden te zijn met de ambitie die uit het document spreekt en de wijze waarop is samengewerkt met lokale initiatieven en een aantal partijen waren kritisch.

De inspraakreacties zijn beoordeeld en hebben geen grote wijzigingen opgeleverd. De geringe wijzigingen zijn verwerkt in de Haarlemse transitievisie warmte die hierbij als definitief document wordt voorgelegd. De tvw wordt iedere 2 tot 5 jaar bijgesteld.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. De reactie op de zienswijzen vast te stellen.
2. De Haarlemse transitievisie warmte vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

De Haarlemse transitievisie warmte laat zien hoe Haarlem in 2040 aardgasvrij wordt. Ook laat het zien welke bijdrage onze stad levert aan het landelijke tussendoel van 1,5 miljoen aardgasvrije woningen in 2030 zoals in het nationale klimaatakkoord is afgesproken.

4. Argumenten

1. Dit besluit is de beste manier om het beoogd resultaat te bereiken.

De Haarlemse transitievisie warmte laat het toekomstbeeld voor aardgasvrij verwarmen zien met de meest betaalbare aardgasvrije technieken per buurt. Dit toekomstbeeld is opgezet vanuit de uitgangspunten duurzaam, betaalbaar, betrouwbaar en samen met de stad die samen met partners zijn opgesteld, de leidende principes en het tempo dat gemaakt kan worden. De Haarlemse

transitievisie warmte laat zien welke plannen er nu al zijn en welk resultaat we daarvan mogen verwachten. Samen met de partners en de bewoners gaat Haarlem op weg naar aardgasvrij in 2040.

2. Haarlem geeft invulling aan zijn koploperspositie.
Het landelijke doel van het klimaatakkoord is 95% minder CO2 uitstoot in 2050. Haarlem heeft de ambitie om in 2040 aardgasvrij te zijn. Met de transitievisie warmte geeft Haarlem invulling aan deze ambitie. Op dit moment zijn er nog onduidelijkheden waardoor niet gegarandeerd kan worden dat de ambitie volledig waargemaakt kan worden. Met het rijk wordt er nog hard gewerkt aan de volgende randvoorwaarden:

- het haalbaar en betaalbaar maken voor de samenleving;
- het beschikbaar stellen van de juiste gemeentelijke bevoegdheden;
- de vergoeding voor de uitvoeringskosten voor de decentrale overheden (het artikel 2 onderzoek)

Deze randvoorwaarden zijn essentieel voor om aardgasvrij te zijn in 2040. De gemeente Haarlem heeft slechts beperkt invloed op deze randvoorwaarden.

3. In 2030 is 25% van de stad aardgasvrij.
Volgens de Haarlemse transitievisie warmte verwachten we dat met de plannen zoals die nu zijn vormgegeven in de periode tot 2030 circa 12.700 woningequivalenten (waarvan 10.400 woningen en 2.300 woningequivalenten (weq) aan overige gebouwen) van het aardgasnet los kunnen worden gekoppeld. Daarnaast kunnen met de algemene ondersteuning aan bewoners tot aan 2030 nog 940 andere woningen zo zijn aangepast dat ze zijn voorbereid om van het aardgasnet afgekoppeld te worden. Dit betekent dat in 2030 naar verwachting 15% van de bestaande gebouwvoorraad in Haarlem aardgasvrij(ready) is. Dit is de Haarlemse bijdrage aan het tussendoel van 1,5 miljoen aardgasvrije woningen en andere gebouwen dat in het klimaatakkoord voor Nederland is afgesproken.

Tot aan 2030 worden daarnaast nog 10.000 woningen aardgasvrij bijgebouwd, waardoor 25% van de gebouwen in Haarlem in 2030 aardgasvrij zijn. Met 25% aardgasvrije woningen in Haarlem in 2030 is aardgasvrij in Haarlem een standaard beeld voor de Haarlemmer geworden.

4. De Haarlemse transitievisie warmte is samen met belanghebbenden opgesteld.
De gemeente Haarlem trekt samen op met de woningcorporaties Elan Wonen, Pré wonen en Ymere, netbeheerder Alliander, de ondernemers van bedrijventerrein Waarderpolder en bewonersinitiatieven, zoals SpaarGas en de energiecoöperaties en individuele bewoners. Deze partijen hebben afgesproken dat ze elkaar zullen helpen om plannen te realiseren en roepen de Rijksoverheid gezamenlijk via de branche- en of koepelorganisaties op voor meer mogelijkheden om de energietransitie te versnellen.

5. De Haarlemse transitievisie warmte is vrijgegeven voor inspraak.
De concept tvw lag ter inzage van 3 maart t/m 14 april 2021. Er zijn 48 inspraakreacties binnengekomen. De indieners hebben noemen zorg- en verbeterpunten. Dit is genoemd:

- de betaalbaarheid voor huurders en kopers
- praktische vragen (tips) over het verduurzamen van de woning
- vragen over aardgasvrij nu de EU heeft gezegd dat aardgas (relatief) schoon is
- inzet van waterstof en groen gas
- meer aandacht voor isolatie en de hybride warmtepomp
- tekorten op de arbeidsmarkt om het werk uit te voeren

In de nota van beantwoording staat dat de gemeente deze wijzigingen doorvoert in de tvw:

- we leggen (nog) meer nadruk op het stimuleren van de aanschaf van een hybride warmtepomp. (paragraaf 3.2)
- we geven duidelijker aan wat de afspraken zijn over aardgasvrij (landelijk met Klimaatakkoord en EU-afspraken) en het waarom van aardgasvrij. (paragraaf 1.2)
- In de Bronnenstrategie wordt enkele aanpassingen gedaan n.a.v. de reactie van Milieu defensie.

Daarnaast vinden er nog een correctie plaats n.a.v. voortschrijdend inzicht:

- In 2023 moeten kantoren verplicht een C-label hebben. In de tvw wordt het aantal kantoren waar dit voor geldt, gewijzigd van '56 gebouwen' in '684 adressen'. (paragraaf 5.6)

Een aantal indieners spreekt steun uit voor de ambitie van de tvw:

- Grootouders voor het klimaat
- Wijkraad Ramplaankwartier
- Wijkraad Planetenwijk
- Wijkraad Meerwijk
- Bewonersinitiatief De Groene Kroon
- Wijkraad Bosch en Vaart
- Polderwarmte

6. De Haarlemse transitievisie warmte is in de commissie beheer besproken
Op 18 maart is de tvw besproken in de commissie beheer. Een aantal partijen heeft aangegeven zeer tevreden te zijn met de ambitie die uit het document spreekt en de wijze waarop is samengewerkt met lokale initiatieven en een aantal partijen was kritisch. De meeste vragen konden tijdens de vergadering worden beantwoord. De vragen leidden niet tot aanpassing van de tvw.

7. Beleidsevaluatie
Met de duurzaamheidsbegroting en de proefopstelling effectindicatoren wordt vanaf 2021 de voortgang jaarlijks gemonitord.

Effectindicatoren opgenomen in de programmabegroting

- CO2 uitstoot, per hoofdsector
- CO2 uitstoot, gebouwde omgeving
- CO2-uitstoot a.g.v. verbruik, woningen
- Energielabels, woningen, % van totaal
- Verbruik (Publieke Dienstverlening)
- Energielabels, utiliteitsgebouwen, % van totaal
- Verbruik, commerciële dienstverlening
- Mobiliteit, CO2-uitstoot
- Bekende hernieuwbare Energie, TJ

De informatie in de RWS Klimaatmonitor wordt gebruikt als objectief ijkpunt voor impactanalyse van beleid en investeringen op CO2-uitstoot van de gemeente. (link Haarlem in cijfers)

5. Risico's en kanttekeningen

1. De plannen van de Haarlemse transitievisie warmte hebben (forse) financiële impulsen nodig.

In de nota Duurzame warmte Haarlem, Betaalbaarheid: (2019/953868) die op 13 februari 2020 in de commissie beheer is besproken, staat dat woonlastenneutraal het uitgangspunt is. Dat betekent dat de eindgebruiker Niet Meer Dan Anders (NMDA) gaat betalen en dat de woonlasten gelijk blijven na een duurzame verbouwing.

De gemeente heeft de kosten voor de eindgebruikers laten onderzoeken. Deze haalbaarheidsstudie (2020/931632) is op 10 december 2020 besproken in de commissie beheer. Uit dat onderzoek blijkt dat er forse financiële impulsen nodig zijn om woonlastenneutraal te bereiken voor de bewoners. De gemeenten werkt aan een subsidiestrategie voor deze financiële impulsen:

- Subsidies aanvragen voor de onrendabele top van de warmtenetten;
- Financieringsmogelijkheden voor de warmtenetten ontwikkelen met partners zoals de Provincie Noord-Holland;
- Financieel instrumentarium voor de eindgebruikers blijven ontsluiten, dit is veelal bestaand instrumentarium zoals landelijke subsidies en financiering maar ook de duurzaamheidslening van de gemeente Haarlem.

Het Rijk wordt gemist als partner, om mee te financieren en op basis van structurele afspraken samen te werken aan het wegnemen van onrendabele toppen en financiering mede mogelijk te maken. Via de VNG en de G40 zijn lobbybrieven opgesteld om hier met het nieuwe kabinet afspraken over te maken.

2. Niet alles kan geregeld worden met de Haarlemse transitievisie warmte

Samen met de belanghebbenden is afgesproken om de bestaande lobby kanalen te benutten en daar dezelfde lobbyboodschap te verkondigen. Dit zijn de lobbypunten van de tvw:

- Lobby voeren voor het afschaffen van de verhuurdersheffing om de investeringsruimte bij de corporaties te vergroten en zorgen dat corporaties van vergelijkbare duurzaamheidssubsidies kunnen profiteren als particuliere woningbezitters.

- Lobby voeren om groen gas beschikbaar te stellen voor de historische binnenstad. Haarlem kan daarbij samen optrekken met andere gemeenten met historische binnensteden zoals Amsterdam, Leiden en Delft.

3. De uitvoering van de plannen vraagt capaciteit (mensen en middelen) van de gemeente

De gemeente Haarlem heeft met de huidige eigen middelen de voorbereidingen getroffen, als het gaat om aardgasvrij worden en het opwekken van schone energie. Voor uitvoering zijn we afhankelijk van de middelen volgens het artikel 2 onderzoek. Het gaat om zo'n 4 tot 5 miljoen euro per jaar voor onze gemeente in de periode 2022-2024. De informatienota Compensatie voor uitvoeringslasten Klimaatakkoord voor gemeenten (Artikel 2 onderzoek): (2021/85395) in op 11 maart 2021 aan de commissie beheer voorgelegd.

6. Uitvoering

De bestuurlijke tijdlijn is opgenomen als bijlage bij deze nota. Met een Raadsinformatiebrief is deze tijdlijn onlangs toegelicht.

De drie warmtenetten worden voorbereid voor uitvoering. Van deze drie plannen worden warmteuitvoeringsplannen (wup) gemaakt. Deze warmteuitvoeringsplannen hebben financiële consequenties waarvoor middelen van het rijk nodig zijn. De wups worden aangeboden voor besluitvorming wanneer er helderheid komt over de artikel 2 en andere middelen die het rijk beschikbaar zal stellen voor de energietransitie. Omdat de kabinetsformatie op zich laat wachten, zijn de warmteuitvoeringsplannen voor 2021 van de bestuurlijke tijdlijn afgevoerd.

Planning:

- Ramplaankwartier 2018 t/m 2023 – 2024 start uitvoering
- Meerwijk 2018 t/m 2021 – 2022 start uitvoering flats op warmtenet
- Waarderpolder 2020 t/m 2022 – 2022 start warmtenet 1e bedrijven
- Jaren 95 woningen 2022 – 2024 – 2024 start uitvoering
- Ondersteuning individuele bewoners vanaf 2018 continu proces met acties, communicatie, begeleiding, advisering etc.
- Verduurzamen kantoren 2021 t/m 2022 – vanaf 1 jan 2023 minimaal label C

Subsidies zijn nodig voor de onrendabele top van de plannen. Vanaf het vrijgeven van de tvw voor inspraak in maart 2021 worden subsidies aangevraagd volgens de subsidiestrategie, zoals de aanvraag voor Regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting voor oa Meerwijk.

In november wordt de Routekaart Duurzaamheid aan de raad voorgelegd. Daarin wordt onder andere de CO_2 reductie van de plannen van de tvw berekend.

7. Bijlagen

De Haarlemse transitievisie warmte

1 Bronnenstrategie

2 Uitleg warmtetechnieken

3 Nota van beantwoording inspraakreacties Haarlemse transitievisie warmte

4 Tijdlijn energietransitie v8